

EKONOMİ VE FİNANS GÜNDEMİ

22 Ekim – 4 Kasım haftası Gündemi

GENEL MAKROEKONOMİK VERİLERE KISA BİR BAKIŞ (04/11/2024)

USD Kuru	34,33
EUR Kuru	37,45
Parite	1,08
Altın Ons	2743
Altın Gr.	3029
Brent Petrol	75,03
NİKEL	15.984
CDS	266
Faiz (2Y)	%39,25
TL Ref	%49,38
Enflasyon Tüfe (TÜİK)	%48,58
Enflasyon ÜFE	%32,24
BİST	8.761

HAFTANIN ÖNE ÇIKAN GÜNDEM MADDELERİ

- Dünya Bankası'ndan Türkiye'ye 1.9 milyar dolarlık finansman anlaşması imzalandı.
- Merkez bankası döviz alımında frene bastı. Yıl sonuna kadar kurun fazla artmaması hedefleniyor.
- 2025 yılı bütçesi TMBB Plan ve Bütçe Komisyonu'nda
- Devlet Bahçeli'den yeni açılım.: "PKK lideri Öcalan'ın Meclise gelerek, PKK'nın lağvedildiğini ilan etsin" dedi.
- Cumhurbaşkanı Erdoğan: "terörün olmadığı Türkiye'yi inşa edelim istiyoruz" dedi.
- İTO açıkladı, ekim ayı İstanbul enflasyonu %3.64, yıllık enflasyon %59.10 oldu.
- Enag ekim ayı enflasyonunu % 5.57, yıllık enflasyonu % 89.77 olarak açıkladı.
- **TUIK'in açıkladığı ekim ayı enflasyonu beklenti üzeri geldi. Aylık %2.88, yıllık enflasyon %48.58 oldu.**

- **Standart & Poor's Türkiye'nin kredi notunu bu yıl içinde ikinci kez artırdı. B+'dan BB-'ye yükseldi.**
- **Mevduat ve fonlarda stopaj oranları yeniden artırıldı. 6 ay vadeli mevduatta yüzde 7.5'tan 10'a, 1 yıla kadar vadeli olanlarda yüzde 5'ten 7.5'a yükseltildi.**
- Maliye, araç kiralama şirketlerini radarına aldı. Denetimler sonucu 500 milyon TL ceza kesildi.
- Mehmet Şimşek: "özellikle kira ve eğitim gibi geriye dönük fiyatlama davranışının yüksek olduğu alanlarda yıllık artışın, genel enflasyondaki düşüşü sınırlamaya devam ediyor" dedi.
- **Esenyurt Belediye'sinden sonra, Mardin, Batman ve Halfeti Belediyelerine de kayyum atandı.**

YURT DIŞI GÜNDEM

- ABD seçimlerinde son viraj. % Kasım'a günler kala yarış başa baş gidiyor.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Herkese merhaba,

Kısa bir seyahat sonrası Türkiye'ye dönünce gördüğüm şey, pek birşeyin değişmediği oldu. Gene siyasi partilerin seçim için akla gelemeyecek, asla olmaz dediğimiz şeyleri söylemeye başladıklarını gördüm. İleride muhtemel Cumhurbaşkanı adaylarını bertaraf etmek için başka başka belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine kayyum atandığını duydum. Sonra da biz niye gelişemiyoruz, neden ilerleyemiyoruz konuşmalarına şahit oldum.

Size kısaca Japonya seyahatimden bahsetmek istiyorum. Bu ülke 1945'te yerle bir olmuş, savaşı kaybetmiş, sadece savaşı değil tüm üretim tesislerinden mahrum olmuş bir haldeyken şimdi dünyanın en ileri ülkeleri arasında olmayı başarmış. Bu nasıl olmuş diye okuduğumda ve görüp anlamaya çalıştığımda edindiğim izlenim şu oldu. Öz kültürlerini kaybetmemiş, saygı ve nezaketli bir toplumun, haysiyetli bir şekilde çok ama çok planlı ve istikrarlı çalışması sonucu bu hale geldikleri. Tabi bu süreçte eğitime çok ama çok önem verdikleri ve kurallara harfiyen uymayı ihmal etmediklerini gözlemledim. Kimse kimsenin hakkına tecavüz etmeden, görevini hiç kaytarmadan ve olması gerektiği gibi yerine getirerek çalıştıklarını gözlemledim. Böyle olunca da ülkenin geliştiğine ve farklı bir dünya kurduklarına şahit oldum. Ne yalan söyleyeyim, kıskandım, üzüldüm ve bizim hala yukarıdaki gibi kısır döngüler içinde yönetiliyor olmamıza ise kızgınlığım arttı.

Neyse bunları bir kenara koyacak olursak, gündemimizde en önemli konu " ne olacak bu enflasyonun hali" oldu. Eylül ayında okullar açılıyor, kira üzerindeki sınırlamalar kalktı, yaz bitti gibi nedenlerle yüksek çıkan aylık enflasyondan sonra tüm gözler **Ekim ayı enflasyon** rakamına çevrilmişti. Piyasanın beklentisi %2.44 civarında iken **TÜİK % 2.88 açıkladı** ve moralleri biraz

daha bozdu. Mehmet Şimşek ise ardından bir değerlendirme yayınlayarak moral düzeltmeye çalıştı ve “şu kadar rakam geriye geldik ama hala hizmet enflasyonunun yüksek seyrettiği, üretim kaynaklı enflasyonda ciddi düzelleme varken özellikle kira ve eğitim gibi geriye dönük fiyatlandırma davranışının yüksek olduğu alanlarda yıllık artışın, genel enflasyondaki düşüşü sınırlamaya devam ediyor” diye, neden rakamın istenildiği gibi düşmediğini anlatmaya çalıştığını gördük. Kısacası geçmişte seçim öncesi uygulamalarla sınırlanan/bastırılan sektörlerin kayıplarını geri almaya başladığı ve bu durumun düşüşü geciktirdiğini ifade ediyor. Peki bu durum bize neyi ifade ediyor dersiniz;

-Yıl sonu enflasyon hedefi olan %41.5'un gerçekleşmeyeceği, en iyi durumda %44-45 olacağını,

-TCMB'nin aralık ayında beklenen faiz indirmesinin 2025 yılına kaydığını,

-Kurlardaki artış hızı ile fiyatlardaki artış hızının arasının açıldığı ve bunun 5-6 ay daha devam etmesi halinde sıkıntı yaratacağı,

-Ya kurların biraz daha hızlı artması, ya da fiyat artış hızının yavaşlaması gerektiği,

-Yıl sonu enflasyon hedefi yakalanmasa bile yaklaşılması için daha fazla mali politikalara ihtiyaç olduğu. (Daha fazla vergi, daha fazla ceza, daha fazla tasarruf vs)

-Bunların gerçekleşmesi halinde piyasanın daha da daralacağı ve işsizliğin daha hızlı artacağı anlamına geliyor.

Bu durumda mevduat ve fonlardaki stopaj artışının çok normal bir davranış olduğunu görüyoruz. Faizi indirmiyorsun ama faiz geliri elde edenlerden biraz daha fazla vergi alarak net ele geçen parayı azaltıyorsun. **Aslında dolaylı bir faiz indirimi dersek yanlış olmaz.** Bu uygulamanın 6 ay ve daha uzun vadeli mevduata uygulanması ise mevcut faiz oranı ile enflasyon arasındaki oranın açılması ile açıklanabilir. Düşen enflasyona göre çok daha fazla gelir elde edeceklerden ilave vergi alarak konuyu dengeledikleri anlaşılıyor. Kısa vadeli mevduatlara uygulanmamasını ise vatandaşın TL mevduattan vazgeçerek diğer araçlara yönelmesinin istenmemesi olarak düşünmek gerekir.

Yine Merkez bankasının rezerv toplamak için döviz alımını yavaşlatarak, kur artışını yavaşlatma isteği de, sene sonu enflasyon rakamının olabildiğince düşük kalması için gösterilen çabanın diğer bir aracı olarak algılamaktayım.

Tüm bu çabaların arkasında 2025 yılı asgari ücretin olabildiğince düşük tutulması çabası olduğu ise aşikar olmaya başladı. Şimdiden asgari ücret artışının ne olacağı üzerine sürekli tahminler duymaya başladık ve yaygın olarak asgari ücret artışının **% 30** seviyelerine doğru yükseldiğini gözlemliyoruz.

Tüm bu hoş olmayan haberlerin yanında S&P'nin bu yıl ikinci defa not artışına gittiği haberi güzel bir haber olarak karşımıza çıktı. Borçlanma maliyetlerimize olumlu yansımaları beklenen bu not artışına en çok sevilen ise ekonomi yönetimi olduğunu düşünüyorum. Böyle söylememin sebebi ise, Siyaseten baktığımda mevcut iktidarın, halkın yaşadığı ekonomik sıkıntının artması ile çok ciddi bir oy kaybına uğradığı, uygulanan bu ekonomik programın uzun sürmesi halinde, oy kaybının artacağı, uygulanan ekonomik programın söylendiği gibi hızlı

sonuç vermediği ve beklentilerin sapmasının programın gerçekleşmesini daha da uzatacağı endişesi oluşmuş durumda.

Halbuki bu programın başarısı, öncelikle siyaseten programın tam arkasında durulmasını, para politikası yanında vergileri artıran, devlet harcamalarını kısıtlayan bir maliye politikası ile desteklenmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu günü kadar siyasetin destek verdiği izlenimi oluşsa da, son zamanlarda bu desteğin zayıfladığına yönelik izlenimler almaya başlamamız üzücüdür. Umarım bu izlenimler gerçek olmaz ve desteğin tam olduğuna yönelik açıklamaları görürüz. İkinci konu ise devletin tasarruf kalemleri. Bu durumu da 2025 yılı bütçesi içerisinde göreceğiz. Eğer yeterli tasarruf göremez isek, gelecek için biraz daha temkinli hareket etmemiz gerekebilir düşüncesi bende artmaya başlayacaktır.

Kısacası oy kaybı artarken, siyasetçinin ekonomik programı yönetenlere desteği azalacağı korkusu içinde, S&P'tan gelen not artışı "biz doğru yoldayız biraz daha sabır edilmesi ve desteklenmesi gerekir" tezini programı uygulayan ekonomi yöneticilerine söyleme imkanı vermiş durumda. Azalan nefesleri bir miktar tazelemiş durumda.

Kasım ve aralık aylarında çıkacak enflasyon rakamlarının, mevcut ekonomi yönetiminin kaderini belirleyeceğini düşünmeye başladım. Bu kaygı şimdilik küçük boyutta ancak ihtimal durumuna dönmüş olduğunu görüyorum. Üzücü ama gerçek.

Bundan sonraki haftalarda, siyasetin önünün kesilmesine yönelik hareketler, yıl sonu enflasyon hedefine yaklaşılması için programı yürüten ekonomi yönetiminin daha fazla gelir elde etmeye yönelik baskı ve çabalarını ve tabii ki yeni ABD başkanının dünyayı nasıl etkileyeceğini konuşacağız gibi duruyor.

Şimdilik bu kadar.

Haftaya görüşmek üzere hoşçakalın.

Zafer ÜNAL

Kurucu Ortak- Fark Kurumsal Danışmanlık